

ФОРМУВАННЯ НАВИЧОК ПИСЕМНОГО МОВЛЕННЯ У СТУДЕНТІВ ВНЗ

І.І. Антоненко

Старший викладач

Національний технічний університет України "КПІ"

Головне завдання освітнього процесу полягає в створенні умов, які б сприяли формуванню комунікативної компетентності студентів. Вивчення мови сприяє розвитку в майбутнього спеціаліста якостей, які характеризують його інтелектуальну особистість незалежно від фаху, підвищують рівень освіченості та загальної культури, є засобом інтелектуально - культурних досягнень і засобом презентації їх у суспільстві. Мова є основою для інших видів діяльності, зв'язок мови з іншими навчальними предметами забезпечує цілісність і єдність світобачення спеціалістів. Поєднання економічного, технічного та гуманітарного навчання сприяє не тільки підготовці творчо мислячих спеціалістів, а й підвищенню їхнього загального професійного рівня, оскільки гармонійний розвиток особистості передбачає розвиток логічного й образного мислення.

Дослідники по-різному підходять до вирішення проблеми формування культури мовлення майбутніх спеціалістів, визначаючи головною метою практичного курсу мови у ВНЗ формування високого рівня комунікативної культури в сфері професійного спілкування в його усній і писемній формах. Приділяється особлива увага розвитку навичок практичного володіння мовою в різних видах мовленнєвої діяльності в обсязі тематики, зумовленої професійними потребами та розвитку комунікативних якостей культури професійного спілкування. Однак багато дослідників відзначають погіршення якості писемного мовлення англійською мовою. Аналіз письмових робіт студентів показав, що в більшості випадків відзначається величезна кількість орфографічних помилок та спостерігається зниження здатності студентів писати пов'язані, логічно вибудовані письмові тексти. До того ж роботодавці незадоволені рівнем грамотності працюючих фахівців, а також їх умінням логічно й чітко будувати письмові висловлювання іноземною мовою. Ці проблеми виникають із-за того, що навчання іншомовного писемного мовлення відводиться незначне місце в освітньому процесі, а навчальні посібники не забезпечують її поетапного розвитку, тому вдосконалення методики навчання писемного мовлення у вищих навчальних закладах є вимогою часу. Аналізуючи ці проблеми викладачі приділяють велику увагу навчання правилам орфографії і пунктуації, стандартам написання різних письмових висловлювань.

Здійснений теоретичний аналіз наукової літератури показав, що під яким би кутом зору не розглядався аспект професійного мовлення, більшість методистів переконані в тому, що цикл мовних дисциплін має бути спрямованим на засвоєння студентами англійської професійної лексики та

формування вмінь будувати професійні висловлювання англійською мовою. Студенти повинні в значній мірі знати особливості письмового спілкування іноземною мовою, що передбачає вміння вибрати тип письмового повідомлення відповідно до заданої комунікативної ситуації. Виділяють основні типи писемного мовлення в залежності від її призначення і сфери функціонування:

- письмова мова особистої спрямованості використовується для підтримки спілкування в особистих цілях, наприклад, листи, записи адрес, рецепти;
- академічна письмова мова використовується в академічних цілях, наприклад, конспекти й нотатки, рецензії та огляди;
- ділова письмова мова використовується в професійних цілях, наприклад, ділові листи, оголошення, ділові записки;
- письмова мова соціальної спрямованості використовується для підтримання спілкування соціальної значущості, наприклад, записки, приватні листи, електронні листи;
- творча письмова мова використовується для письмового спілкування та висловлення почуттів та емоцій автора, наприклад, вірші, оповідання.

Навчання писемного мовлення студентів реалізується у процесі оволодіння студентами набором відповідних знань, мовленнєвих навичок і комунікативних умінь, необхідних для створення письмового тексту, що служить засобом спілкування, як у професійній сфері, так і в повсякденному житті. Навчання письма передбачає оволодіння словотвором та набором мовленнєвих інтенцій для вираження ідей у зв'язаній формі. Отже, навчання іншомовного писемного мовлення має відбуватися комплексно, враховуючи орфографічні, лексичні, граматичні і стилістичні норми іноземної мови, розвиваючи загальні і комунікативну (лінгвістичну, соціокультурну, прагматичну) компетенції. До найважливіших компонентів уміння писемного мовлення належать уміння композиційно побудувати та оформити мовленнєвий твір, вміння вибрати лексичні і граматичні одиниці.

Новий рівень інформаційної культури, розвиток міжнародних засобів масової комунікації вимагає від сучасних фахівців поліграфічного напрямку вміння пошуку професійної інформації та професійно інформаційного обміну. Комунікативна компетентність в галузі іншомовного писемного мовлення передбачає здатність сприймати й породжувати іншомовну письмову мову у відповідності з умовами комунікації. Формування даної компетентності передбачає розвиток умінь створювати такі типи і жанри письмових повідомлень - текстів, як офіційний лист, наукові статті, анотації, тези доповіді, що функціонують сьогодні в процесі міжкультурної комунікації, які можуть знадобитися студентам в їх професійній діяльності, а також в особистих цілях. Основною метою навчання даному виду письмової мови є розвиток умінь створювати різні види письмових повідомлень для навчальної, професійної діяльності та сприяє розширенню активного лексичного запасу студентів. Вивчення словотворення полягає в тому, що вживання префіксів і суфіксів є одним з основних найбільш продуктивних способів поповнення словникового

запасу англійської мови. Навчання студентів варіативності вираження інтенцій (протиставлення, перерахування, порівняння) викликана необхідністю логічно пов'язувати окремі частини висловлювання в єдине ціле.

Як відомо, для здійснення успішного навчання іншомовного спілкування необхідно коректно відібрати й організувати навчальний матеріал. Навчальний матеріал має відбиратися на трьох рівнях: позамовному, мовному і мовленнєвому. На позамовному рівні передбачається відбір типових комунікативних ситуацій, предметів і проблем фахового спілкування, соціально-комунікативних ролей учасників спілкування та їхніх комунікативних намірів для відповідної сфери і виду спілкування. На мовному рівні здійснюється відбір лексики, необхідної для засвоєння під час навчання і граматичних структур активного мінімуму, а на мовленнєвому рівні відбираються мовленнєві зразки. Критерії відбору мовного та мовленнєвого матеріалу розглядаються як вимоги до якісного і кількісного складу мінімуму для навчання іншомовної мовленнєвої діяльності. Навчання спеціаліста проводиться з опорою на його майбутню діяльність, тому завдання полягає в аналізі задачі, в пошуках можливостей її вирішення, в моделюванні, в аналізі отриманих результатів. Для цього необхідні міцні знання та самостійність, які формуються під час підготовки майбутнього фахівця в вищому навчальному закладі. Формування здійснюється за допомогою наукової організації пізнавальної діяльності, таким чином фундаментальні основи наук в підготовці фахівця повинні бути базою для формування його практичних дій. Пізнавальна й мотивована направлена наукова діяльність студента сприяє накопиченню його професійного досвіду, формуванню самостійності й креативності для вирішення фахових практичних завдань.

Набуті навички, вміння та знання допомагають майбутнім спеціалістам для подальшого успішного навчання, професійної діяльності, що відповідають вимогам сучасного життя. Досвід роботи з опрацюванням інформації, критичним її осмисленням, вмінням користуватись розробленим матеріалом та використовувати сучасні інформаційні технології для фіксації інформації створює можливість і в подальшому реалізовувати свої творчі здібності.

ЛІТЕРАТУРА

1. Бубнова Д. В. Методика обучения деловому общению на иностранном языке на старших курсах технического вуза (на материале английского языка) : дисс. ...канд. пед. наук : 13.00.02 / Динара Владимировна Бубнова. – Севастополь, 2004. – 230 с.
2. Васильєва Е. В. Навчання студентів мовних спеціальностей написання наукового проблемно-тематичного повідомлення англійською мовою : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. пед. наук : спец. 13.00.02 "Теорія та методика навчання: германські мови" / Е. В. Васильєва. – К., 2005. – 24 с.
3. Mishan F. Designing Authenticity into Language Learning Materials / Mishan F. – Intellect Books: Bristol, 2005. – 330 p.